

Czynniki wspierające aktywność i utrudnienia w codziennej działalności kół terenowych KZEiR SW

(na podstawie analizy wyników ankiety skierowanej do kół terenowych w 2025 r.)

Krajowy Związek Emerytów i Rencistów SW istnieje już prawie 30 lat. Przez ten okres czasu nastąpiły zmiany polityczne, ekonomiczne i służbowe a także uległy zmianie pierwotne cele powołania Związku. Chcąc uczynić organizację sprawną w działaniach na rzecz emerytów i rencistów, wskazane są nowe formy, czyniąc Związek atrakcyjnym dla nowych emerytów. Podjęto decyzję o przedstawieniu aktualnej sytuacji w kołach terenowych KZEiR SW i zakresu ich działalności. Sporządzono ankietę, którą przesłano do wszystkich kół (70 ankiet) z prośbą o jej wypełnienie. Do Biura ZG wpłynęło jedynie 47 wypełnionych ankiet ,co stanowi 67,1%. Jak widać pozostałe koła nie przywiązały istotnej wagi do przekazania informacji o swojej działalności.

Jest to nieodpowiedzialne. Uzyskanie informacji z KT pozwala na wypracowanie form aktywizujących działanie w terenie a także poznanie trudności w ich realizacji. Zwykle krytykanctwo i narzekanie nie rozwiązuje problemów. Oczekiwano, że wszystkie KT potraktują tę formę wyrażenie opinii w sposób odpowiedzialny. Wypełnienie ankiety wymagało niewiele czasu, Żle się stało, że niektórzy przewodniczący nie wykazali się jakimkolwiek zainteresowaniem w przygotowaniu tego opracowania.

Spośród 47 kół 17 (36,2%) liczy do 50 członków, również 17 kół (36,2%) liczy do 100 członków, natomiast powyżej 100 członków ma 13 kół (27,6%). Siedziby kół znajdują się: w miastach wojewódzkich – 12 kół (25,5%), w miastach powiatowych – 27 kół (57,4%), w innych miejscowościach – 8 kół (17,1%). W miastach powyżej 200 tys. mieszkańców działa 10 kół (21,3%), w miastach 100 – 200 tys. mieszkańców – 7 kół (14,9%), w miejscowości liczącej 50 – 100 tys. mieszkańców - 5 kół (10,6%),

w miejscowości liczącej 20 – 50 tys. mieszkańców – 16 kół (34,1%) i w miejscowości liczącej do 10 tys. mieszkańców – 9 kół (19,1%).

Większość KT liczy od 50 do 100 członków, mających siedziby w miastach powiatowych, liczących od 20 do 50 tys. mieszkańców.

Zebrane informacje ukazały, że 33 koła (70,2%) posiadają do swojej dyspozycji pomieszczenia w tym wspólnie z inną organizacją 9 kół (19,1%), na terenie jednostki 8 kół (17,1%) zaś poza jednostką 9 kół (19,1%). Nie posiada żadnego pomieszczenia 14 kół (29,8%) – w tych przypadkach spotkania odbywają się w prywatnych mieszkaniach, użyczonych świetlicach lub zaprzyjaźnionych bibliotekach, a nawet w Biurze Poselskim.

Znaczna część kół posiada pomieszczenia do własnej dyspozycji lub wspólnie z inną organizacją w jednostce i poza nią. Jednak blisko 30% KT nie ma własnego pomieszczenia w ogóle i musi korzystać z lokali użyczonych nieodpłatnie przez różnego rodzaju lokalne instytucje.

Współpracę ZKT z jednostką oceniano w skali 0 – 5 punktów: z dyrektorem oceniło 45 kół (95,7%) jako bardzo dobrą natomiast 2 koła (4,3%) jako dobrą. Współpracę z kadrami 44 koła (93,6%) oceniły bardzo dobrze zaś 2 koła (4,3%) dobrze w 1 przypadku nie udzielono odpowiedzi. Współpracę z działem finansowym bardzo dobrze ocenia 38 kół (80,9%), dobrze 4 koła (8,5%), dostatecznie 2 koła (4,3%), źle i zdecydowanie źle 2 koła (4,3%).

Wyniki pokazały, że współpraca z dyrektorami jednostek i kadrami jest dobra i bardzo dobra. Jeśli chodzi o współpracę z działami finansowymi to ocena jest nieco niższa (nie budzi jednak niepokoju), wynika prawdopodobnie z odmiennych interpretacji obiegu dokumentów finansowych, wynikających z braku ujednolicenia przepisów realizacji obiegu dokumentów we wszystkich jednostkach. Jako utrudnienia współpracy z jednostką wymieniano: brak własnego pomieszczenia a tym samym możliwości spotkań i przechowywania dokumentacji, znaczna odległość jednostki od

miejsca zamieszkania emerytów oraz niechęć spotykania się na zebraniach ogólnych w jednostce.

Koła Terenowe w okresie od 2021 – 2024 r. prowadziły różnorodną działalność. Najczęściej koła organizowały wycieczki powyżej 4 dni (85,1%), następnie spotkania okolicznościowe (78,7%), spotkania integracyjne (72,3%), wycieczki poniżej 4 dni (53,2%) i imprezy kulturalne (48,9%). Mniejszą popularnością cieszyły się: wycieczki jednodniowe (34%), zawody sportowe i turnusy rehabilitacyjne (25,5%), najmniej organizowano różnego rodzaju formy rekreacyjne (17%). Do pojedynczych przypadków należały: spływy kajakowe, wycieczki rowerowe, spotkania z okazji Zaduszek, spotkania z innymi KT.

W latach 2021 – 2024 w większości KT organizowały wycieczki, spotkania integracyjne i imprezy kulturalne. Niewiele kół było organizatorami różnego rodzaju form rekreacyjnych, a także spotkań z innymi KT.

Najczęściej koła organizują imprezy samodzielnie, część organizuje samodzielnie i z Biurem Podróży zaś nieliczni zlecają organizację imprez wyłącznie Biurom Podróży, w pojedynczych przypadkach imprezy były organizowane wspólnie z innymi służbami mundurowymi, kierownictwem jednostki, impresariatem Adria Art. i Centrum Kultury.

W 2024 r. koła terenowe organizowały różne imprezy. W odpowiedziach nie podano danych liczbowych, stąd postanowiono pogrupować je w następujący sposób: najczęściej były to wycieczki w tym zagraniczne, następnie spotkania integracyjne i okolicznościowe, imprezy kulturalne, turnusy rehabilitacyjne, zawody sportowe, współpracę z innymi organizacjami podjęły nieliczne koła. Nie udzielono odpowiedzi w 3 przypadkach.

Można zauważyć, że w 2024 r. koła terenowe najczęściej organizowały wycieczki w tym wycieczki zagraniczne np. Wenecja, Wiedeń-Bratysława, Praga, Lazurowe Wybrzeże, Rumunia, Karlskrone-Kopenhaga, Węgry, Berlin, Turcja, Grecja, Bułgaria, spotkania integracyjne i okolicznościowe – do najpopularniejszych należały: spotkania

wigilijne, zabawy andrzejkowe i karnawałowe, powitanie wiosny, Dzień Kobiet, pikniki i grille. W dalszej kolejności turnusy rehabilitacyjne, zawody sportowe (np. wędkarstwo, brydż, kręgle). Zainteresowaniem cieszyły się również imprezy kulturalne (wyjścia do teatru, kina na kabaret). W pojedynczych przypadkach organizowano imprezy wspólnie z innymi organizacjami.

Oceniając popularność organizowanych imprez, 80% odpowiadających nie uzasadniło swoich odpowiedzi. Jednak zauważono, że największą popularnością cieszą się wycieczki, następnie spotkania integracyjne i okolicznościowe, kulturalne, rekreacyjne i rehabilitacja, najniższą popularność mają wycieczki 1-dniowe. W nielicznych uzasadnieniach podano, że wycieczki i spotkania integracyjne są atrakcyjne, ponieważ wzmacniają więzi, pozwalają na relaks a dodatkowo zmniejszają własny wkład finansowy z uwagi na dopłatę z FŚS. W znacznie mniejszym stopniu emeryci zainteresowani są imprezami kulturalnymi i sportowymi.

Przedstawione odpowiedzi ukazują, że od lat działalność kół terenowych jest ukierunkowana głównie na realizację wycieczek i spotkań. Koła nie szukają innych form działania, wyróżnia się tu KT w Czarnem, które organizuje m.in. grupy wsparcia w tym emerytów 80+, gra z WOŚP i bierze udział w spotkaniach ambasadorów Hrabstwa Kłodzkiego oraz KT w Katowicach, współpracujące z Biurem Poselskim i Polikliniką MSWiA (oddz. kardiologiczny i rehabilitacji) W 3 przypadkach nie udzielono odpowiedzi

Na pytanie, czy zmieniła się działalność KT po pandemii Covid-19 udzielono niewiele odpowiedzi. Większość stwierdziła, że nie zmieniła się i nastąpił powrót działań sprzed pandemii, niektórzy zauważyli niską frekwencję w pierwszych spotkaniach po pandemii, nieliczni uważają, że pandemia zdecydowanie utrudniła działalność, ale po tym okresie została zwiększona liczba spotkań, oszczędności finansowe w pandemii dały możliwość rozszerzenia działalności po jej odwołaniu, zwiększono również liczbę dyżurów ZKT. Pandemia natomiast wymusiła nowy sposób kontaktów, wykorzystując formy elektronicznej komunikacji i przekazu informacji.

Zauważono, że pandemia nie miała zdecydowanego wpływu na prowadzenie działalności KT, chociaż ją ograniczyła, nie mając większego wpływu na powrót do stanu normalności. W większości nie uległa ona zmianie i powrócono do działań sprzed pandemii. Po tym okresie nastąpił niewielki spadek uczestniczących w wydarzeniach ale zwiększyła się liczba spotkań, dyżurów ZKT, zaś wymuszone w pandemii kontakty w formie elektronicznej stały się codziennością.

Największym problemem w działalności KT stanowi pozyskiwanie nowych członków. Młodzi emeryci odcinają się od środowiska zawodowego, podejmują pracę zarobkową, która zajmuje im czas, nie są zainteresowani działalnością społeczną, ci którzy zapisali się do Związku korzystają z organizowanych imprez, jednak zdecydowanie nie angażują się w ich organizację. Starsi emeryci z uwagi na stan zdrowia i wiek są najczęściej biernymi członkami. Jako dalsze problemy podano brak możliwości dotarcia do wszystkich emerytów z danej jednostki z uwagi na brak kontaktu (nie ma imiennych wykazów z kadr). W pojedynczych przypadkach, jako problem podano częste zmiany w kierownictwie jednostki, odległość jednostki od miejsca zamieszkania, brak własnego pomieszczenia a także konflikt wśród członków koła. Nie zgłoszono żadnych problemów w 7 KT.

W opinii KT bieżącą działalność zdecydowanie ułatwia możliwość wykorzystania funduszu świadczeń socjalnych w organizacji imprez i indywidualnych dopłat do wczasów. Ułatwieniem jest również dobra współpraca z kierownictwem jednostki, innymi służbami mundurowymi i lokalnym samorządem. W pojedynczych przypadkach wymieniono wspólne działanie z lokalną Radą Seniorów, Domem Kultury, Miejskim Ośrodkiem Rekreacji, służbą zdrowia oraz możliwość udziału w lokalnych imprezach. Nie udzieliło odpowiedzi 6 KT.

Zdecydowana większość KT nie współpracuje ze środowiskiem lokalnym, nieliczne koła biorą udział w pracach Rady Seniorów przy UM, kształtowaniu polityki senioralnej, grupach wsparcia, uczestniczą w lokalnych imprezach i uroczystościach, współpracują z Biurem Poselskim (2 KT), Biblioteką Multimedialną (1 KT), kołami PCK

(1 KT), pozyskują granty (1 KT), działają wspólnie z kołami emeryckimi Policji i Straży Granicznej.

Większość ocenia stronę internetową dobrze i bardzo dobrze – jest przejrzysta, czytelna i pomocna w wyszukiwaniu potrzebnych informacji. Jednak dla starszego pokolenia korzystanie z niej stanowi problem. W pojedynczych przypadkach postawiono zarzut, że brak jest aktualnych przepisów i wzorów dokumentów, nie ma informacji z działalności KT. Trudność sprawia znalezienie uchwał z zaznaczeniem, czego dotyczą, brak zdjęcia grupowego ZG. Niepokojące jest, że aż 15 KT nie wyraziło opinii o formie, funkcjonalności i treści naszej strony internetowej. Nie korzystają z niej?

Strona główna KZEiR SW informuje o różnego rodzaju ogólnych wydarzeniach, publikuje m.in. przepisy, uchwały, instrukcje i wzory dokumentów. Natomiast koła terenowe mogą zakładać własne strony, umieszczając informacje ze swojej działalności. Na stronie głównej znajdują się adresy stron tych kół.

Chcąc promować Związek na zewnątrz zdecydowana większość uważa, że powinniśmy prezentować naszą działalność w mediach społecznościowych, współpracować z lokalnymi samorządami i innymi organizacjami na danym terenie także poprzez przekazywanie informacji do lokalnych mediów, współpracować z innymi organizacjami służb mundurowych, uczestniczyć w uroczystościach i wydarzeniach na terenie jednostki, wysyłać informacje do Forum Penitencjarnego, opracować informacje dla odchodzących na emeryturę, wręczając je przy odejściu. W pojedynczych przypadkach zaproponowano wydawanie kwartalnika KZEiR SW, zwiększyć aktywność członków ZG i koordynatorów w terenie, nasilić współpracę z CZSW. Znalazły się też głosy mówiące, że Związek nie wymaga promocji, jest formacją zamkniętą i nie ma potrzeby przekazywania informacji innym. Nie udzieliło odpowiedzi 9 KT zaś 4 odpowiedzi, że nie mają zdania w powyższej sprawie.

Należy pamiętać, że promocja Związku nie spoczywa tylko na Zarządzie Głównym. Największą rolę w tym zakresie odgrywają koła terenowe, bowiem działalność

Związku opiera się na pracy członków w terenie. Ich obecność w środowisku lokalnym jest najlepszą wizytówką naszego stowarzyszenia.

Koła terenowe oczekują od ZG reprezentowania nas w rozmowach z CZSW, zwiększenie aktywności w terenie, popularyzowanie naszego udziału w konferencjach, zawieranie umów z firmami oferującymi korzystne warunki dla emerytów, udział w uroczystościach służbowych i lokalnych, uaktywnienie koordynatorów w terenie, organizacja imprez o zasięgu krajowym, założenie księgi gości, zmiany w Statucie, pozwalające na prowadzenie działalności gospodarczej. Nie udzieliło odpowiedzi 7 KT.

Aby uczynić atrakcyjnym członkostwo w Związku dla funkcjonariuszy odchodzących na emeryturę w opinii KT należy położyć szczególny nacisk na współpracę z kierownictwem jednostki poprzez udział w odprawach służbowych, informując o naszej obecności wśród czynnych funkcjonariuszy, włączenie dz. Kadr w informowanie przyszłych emerytów o naszej organizacji, promowanie działalności w jednostce np. informacje na tablicach ogłoszeń, zapraszanie przedstawicieli KT na pożegnania przyszłych emerytów, szersza współpraca z innymi Związkami. Nie udzieliło odpowiedzi 8 KT.

Większość tych działań powinny podejmować koła terenowe. Dobra współpraca z kierownictwem jednostki może zapewnić realizację propozycji, które zostały przedstawione. Zarząd Główny w spotkaniach z przedstawicielami CZSW powinien zabiegać o przekazywanie drogą służbową kierownictwu jednostek informacji o działalności Związku ze wskazaniem na współpracę ze środowiskiem emerytowanych więźniaków.

Posumowanie

Badanie miało na celu ukazanie aktywności kół terenowych, integrację środowiska, identyfikację czynników wspierających tę aktywność oraz identyfikację czynników ryzyka i utrudnień w codziennej działalności kół terenowych.

Niepokojącym jest fakt, że ponad 30% kół nie udzieliło odpowiedzi na temat swojej działalności, co w znacznym stopniu ograniczyło pełną analizę problemów, które często są podnoszone przez przedstawicieli kół.

Zebrane dane ukazały, że większość kół liczy od 50 do 100 członków. Większość kół posiada własne pomieszczenia lub do dyspozycji z inną organizacją, Pozostałe korzystają m.in. z lokali użyczonych przez lokalne instytucje.

Współpracę z kierownictwem i działem kadr jednostki można ocenić jako dobrą i bardzo dobrą. Zdarzają się jednak problemy we współpracy z działem finansowym, dotyczące głównie rozliczeń i obiegu dokumentacji finansowych.

Koła terenowe najczęściej opierają swoją działalność na organizacji wycieczek i spotkań integracyjnych. Zauważono, że coraz częściej organizowane są także wycieczki zagraniczne. Wpływ ma na to możliwość dopłat z FŚS. Skupiając się głównie na rekreacji nie szukają innych form działalności. Niezrozumiałym jest więc fakt, że propozycja formy edukacyjnej RetroC@fe nie znalazła szerszego zainteresowania. Można przypuszczać, że wynikało to z braku przepływu informacji między zarządami kół a innymi członkami. Na ponad 4000 członków tylko 38 uczestniczyło w spotkaniach on-line.

Nie zauważono, żeby działalność kół uległa szczególnym zmianom po pandemii Covid-19. Pandemia wymusiła jednak nowy sposób kontaktów w postaci komunikacji elektronicznej.

Największym problemem w działalności jest pozyskiwanie nowych członków. Młodzi emeryci podejmują pracę lub zupełnie odcinają się od Służby. Jednak z wypowiedzi wynika, że są różnego rodzaju formy, mogące zmienić ten stan rzeczy. Konieczna jest jednak współpraca z kierownictwem jednostki a także Zarządu Głównego z CZSW.

Zdecydowana większość uważa, że to FŚS decyduje o możliwości działania, dopiero na trzecim miejscu wymieniono współpracę ze środowiskiem lokalnym

z którym niewiele kół działa, a przecież działalność nasza opiera się właśnie na pracy w terenie. Tutaj jest także miejsce na promocję Związku. To od zarządów kół zależy na ile są widoczni w swoim środowisku. Inicjatywa powinna pojawić się oddolnie. Zarząd Główny może wspomóc działanie poprzez współpracę z CZSW, tak aby strona służbowa była zorientowana o potrzebach i celach Związku.

Przygotowanie tego opracowania powinno ułatwić szersze spojrzenie na aktualną sytuację Związku i stać się podstawą do szukania rozwiązań, sprzyjających rozwojowi stowarzyszenia.

Zakończeniem niech będą słowa Henry^aego Forda „ Połączenie sił to początek, pozostanie razem to postęp, wspólna praca to sukces”.